

תדהמתי היתה מאיזה פגישה שהיתה לי עם כמה אנשים למחרת הלוויה הגדולה שלא נראתה בארץ ישראל, והם לא הבינו על מה ולמה כל מה שהיה, סה"כ יהודי מבוגר שהלך לעולמו, גם נהג מונית שנסעתי אתו למחרת סיפר כל הדרך שהיתה לו את הזכות לקחת רב גדול במכוניתו, אבל מאן ואילך אין לו שום חיבור עם הצער והוא ממתין לנוסע הבא. עיקר האבל הוא למי שמרגיש בחסרון, וכל מי שלא מרגיש בחסרון הרי שאבלותו היא מן השפה ולחוץ.

רח"ל שאבא נפטר הרי אינו דומה צער המשפחה כשהוא נפטר צער לימים לבין אם הוא נפטר באריכות שנים ואינו דומה הצער שיש לבנים מהצער שיש לנכדים, כיון שכל אחד מרגיש את הצער לפי קירבתו לנפטר ולפי מה שיחסר לו מכאן ואילך בפטירה. גזירה על המת שישתכח אחרי י"ב חדש, גזירה זו נאמרה רק על מת ואילו על חורבן הבית אנו מצווים לזכור ולהזכיר כל הזמן עד שיבנה במהרה.

אם היינו יודעים לשנן ולהפנים לתוכנו פנימה מה החסרון הנורא שיש לאומה מחורבן הבית, וכפי שאומרים כמה פעמים בקינות את המעלות הגדולות ואת השפע הרוחני שהיה בזמן שבית המקדש על מכונו איזה חיות בית המקדש נתן לכל אחד ואחד מכלל ישראל איך הרוחניות היתה בכלל ישראל מה היו המושגים שהתהלכו ברחוב, כמה השפיע בית המקדש על הגשמיים של בני אדם, שהרי מקור השפע בעולם היה בית המקדש, שם היה כביכול מקומו של עולם ביתו של הקב"ה בעולם התחתון, בואו ונחשוב בורא עולם הנמצא בתוכנו במרחק הליכה איזה התרוממות היתה לכל אחד, אנשים מכל העולם עולים לרגל לירושלים, ירושלים היתה מרכז העולם, ועתה אנו אומרים נחם את העיר השוממה והבזויה האבלה והחרבה האבלה מבלי בניה והבזויה מכבודה והיא יושבת וראשה חפוי כאשה עקרה שלא ילדה.

חז"ל אומרים בירושלמי יומא שכל מי שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו נחרב בית המקדש בימיו, הוי אומר שכביכול אותה תביעה שהיתה לכלל ישראל בזמן חורבן הבית עדיין קיימת על כל אחד ואחד, כיון שלא דאג שבית המקדש יבנה בימיו.

למה בני אדם מתקשים להתאבל על החורבן האבלות על החורבן מתחילה כבר מי"ז בתמוז ונמשכת כשלשה שבועות והיא עולה במדרגה ככל שמתקרבים ליום החורבן לתשעה באב, זקני הדור מעידים שלא כימים ראשונים ימינו עתה, אנשים פחות ופחות מתאבלים על חורבן הבית, ואף אם עושים זאת מחפשים קולות והיתירים, וכבר מפורסם מה שסיפר הגרא"מ שך זצ"ל על ששאלוהו אם מותר להתרחץ בתשעת הימים שהחוס גדול, והוא ענה שאף פעם לא שמע אדם באבלות על אביו ואמו רח"ל ששואל אם מותר להתרחץ, אף שגם שם הלכה היא שרחיצה שאינה של תענוג מותרת.

ואמר לי יהודי שנכנס השבוע אל הקדש פנימה לגראי"ל שטינמן שליט"א שהוא התאונן על כך שבני אדם לא מתאבלים כדבעי, והפטיר שאין זה אלא מעודף עולם הזה שאינו נותן לאדם את האפשרות להרגיש את החסר, בדורות קודמים לא היה לאנשים כלום לא היתה חומריות ולא ידעו צורה של גשמיים כלל וממילא הלב והראש היו פנויים יותר להרגיש את החסרון של חורבן הבית.

ואפשר להוסיף בזה דהנה כדי להתאבל על דבר ובפרט כל כך הרבה שנים אחורה צריך שהאדם ירגיש באמת שחסר לו ואז יש סיכוי שהוא יצטער, אבל כל זמן שאדם לא יודע ולא מרגיש מה חסר לו מחורבן, פשוט שהוא לא ירגיש שום סיבה להתאבל.

כשהלך לבית עולמו הגרש"ז אויערבאך זצ"ל הרגשתי באבלות ובצער למשך תקופה ארוכה, פשוט הרגשתי חסרון, פתאום אין את מי לשאול אין מי שיפשוט את הספקות אין מי שיכנס בעובי הקורה בשאלות חדשות, אבל

מעשה דאלעזר זעירא

בגמ' ב"ק דף נט. איתא על אלעזר זעירא דהוה סיים מסאני אוכמי וקאי בשוקא דנהרדעא, אשכחיהו דבי ריש גלותא וא"ל: מאי שנא הני מסאני? אמר להו: דקא מאבילנא אירושלים. אמרו ליה: את חשיבת לאיתאבולי אירושלים? סבור יוהרא הוה, אתיוה וחבשוה. אמר להו: גברא רבה אנא, אמרו ליה: מנא ידעינן? אמר להו: או אתון בעו מינאי מילתא, או אנא איבעי מינייכו מילתא, אמרו ליה: בעי את. אמר להו: האי מאן דקץ כופרא, מאי משלם? אמרו ליה: משלם דמי כופרא. והא הוה תמרזי! א"ל: משלם דמי תמרזי. אמר להו: והא לאו תמרזי שקל מיניה? אמרו ליה: אימא לן את, אמר להו: בששים. אמרו ליה: מאן אמר כוותיק? אמר להו: הא שמואל חי ובית דינו קיים. שדרו קמיה דשמואל, אמר להו: שפיר קאמר לכו בששים, ושבקוהו.

וביאורו המפרשים שהשאלה ששאל אותם אלעזר זעירא לא היתה בכדי אלא היתה לו מטרה בשאלה להמשיך להם משל שהפסד אינו נמדד רק במה שהוזק אלא מסתכלים גם מה היה עתיד לצאת מהאילן שנקצץ. והוא רצה לרמוז לחכמים שהוא אכן יודע את ההפסד והחסרון שיש מחורבן הבית ומתאים לו להתאבל ואצלו אין זו יוהרא.

חורבן אישי של כל אדם

מפורסם בשם האדמו"ר מקוצק שאמר אם האדם לא יכול לבכות על חורבן בית המקדש לכל הפחות שיבכה על החורבן שלו.

בזה"ק בכמה מקומות ובאריכות גדולה בפרשת תרומה מדמה ומקביל את האדם לבית המקדש ומביא שאבריו של האדם הם בחשבון מדויק כנגד כלי המקדש, ומה תפקיד העיניים והפה וכו'. ועיקר העקרים הוא שהנשמה שהיא חלק אלוקה ממעל היא כנגד השכינה שהיתה שורה בבית המקדש, וכעת אין לקבה, מקום לשרות בו והוא נמצא אצל כל אחד ואחד על ידי הנשמה אשר בקרבו. ועיין בנפש החיים בשער א' במה שהאריך בזה וביאר את עניין משכן ה' המה, והיינו שבית המקדש נמצא אצל כל אחד ואחד מאיתנו, והאדם צריך לדאוג לבניינו וכ"ש שלא להחריבו.

רוב בני אדם על אדמות מרגישים בטוב ואם הם מסודרים מבחינה גשמית עם משכורת וכו'

אז על אחת כמה וכמה שהם מרגישים טוב מאד, הם נוטים להיות רגועים ולא לחוצים ואף פעם לא מתאמצים, מלבד לצורך פרנסתם, אבל לגבי אורח חייהם הרוחני הכל ברוגע. צריכים לדעת ולהבין שאנשים אלו חסרים כל טוב כיון שהם אפילו לא יודעים מה הם מפסידים.

המשגיח דליקווד זצ"ל היה רגיל לומר שמי שלא לומד מוסר לא יודע בכלל מה רוצים ממנו, הכל בסדר ואין שום דבר שצריך תיקון הוא לא רוצה ולא גונב אז הוא כבר מל"ו צדיקים, אבל כל זה כיון שאין לו התמודדות באף שטח וכל זמן שהיה בג' תפילות במגן ושמע גם שיעור הרי יצא יד"ח ואפילו למהדרין.

אבל אדם שלומד מוסר פתאום מתחיל לראות שזה לא טוב וכאן אפשר לשפר וכו'.

ישנו משל של בעלי המוסר שאם אדם הולך בדרך והוא אינו יודע אם הוא בעליה או בירידה, סימן מובהק בידו שאם הוא מתאמץ אזי הוא בעליה ואם לאו הוא בירידה, זהו מבחן אמיתי לכל אחד לבדוק את עצמו האם הוא מתאמץ או שמא הכל כרגיל.

האדם מגיע לעולם לסיבוב אחד של כמה שנים ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה, ושהקב"ה יאריך ימינו עד מאה ועשרים שנה, הזמן חולף במהירות והשעון לא עומד על מקומו ואם לא עכשיו אימתי.

קרא עלי מועד

הלכה היא שאין אומרים תחנון בת"ב דאיקרי מועד דכתיב קרא עלי מועד לשבור בחורי, ת"ב היום שנוהגת בו אבלות אין אומרים בו תחנון כיון שהוא יום שנקרא מועד,

הקב"ה מתוך הצרה מצמיח ישועה

הקדושת לוי מבאר את הפיוט שאנו אומרים בסוף הקינות אלי ציון ועריה כמו אשה בציריה, ונהגו בכל המקומות לעמוד בשעת הפיוט הזה שלא כשאר קינות שאנו אומרים בישיבה. וביאר שהמשל הוא לאשה בציריה, שהיא כורעת לילד ויש לה צער עצום אבל מיד בסמוך היא תהיה שמחה, בהולדת ולד, כך גם המצב של עם ישראל מצרים על חורבן הבית אבל בפנים מקוננת לה התקוה והצפייה שיוולד משיח ויבנה הבית במהרה בימינו אמן.